

Fraudemonitor 2021 en 2022

OPENBAAR MINISTERIE

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Verticale fraude	5
1.1. FIOD	5
1.2. NLA	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.3. NVWA	8
1.4. ILT	12
1.5. Instroom en uitstroom verticale fraude	14
2. Horizontale fraude	15
2.1. Trend en ontwikkeling	15
2.2. Instroom van zaken	16
2.3. Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude	18
2.3.1. Thema uitgelicht: Faillissementsfraude	22
2.4. Uitstroom van zaken horizontale fraude	25
3. Afdoeningen en straffen	28

Uitgave

Openbaar Ministerie
Postbus 20305
2500 EH Den Haag
www.om.nl

1 november 2023

Voorwoord

In maart 2023 maakte ik als Hoofdofficier binnen het Openbaar Ministerie de overstap van het Arrondissementsparket Den Haag naar het Functioneel Parket. En daarmee ook een overstap van - om in het jargon van deze Fraudemonitor te blijven – de horizontale fraudeaanpak naar de verticale variant.

Enkele weken later mocht ik de nationale media te woord staan in een concrete casus over het fenomeen dividendstripping. De Universiteit van Mannheim en het onderzoeksnetwerk Correctiv bevestigden mijn zorgen over deze zeer ernstige vorm van georganiseerde witteboordencriminaliteit. Zij schatten op basis van onderzoek dat er in Europa in de periode 2000-2020 141 miljard aan dividendbelasting onterecht is terugbetaald. Van deze 141 miljard zou 26 miljard uit de Nederlandse schatkist komen.

Deze cijfers zijn voor velen duizelingwekkend. Maar we moeten onder ogen zien dat het crimineel financieel gewin van fraude vergelijkbaar is met dat van drugs. Bovendien veroorzaakt fraude veel persoonlijke leed bij kwetsbare burgers en tast het de integriteit van verschillende stelsels aan.

Ik ben dan ook zeer tevreden dat online (horizontale) fraudevormen prominent in de Veiligheidsagenda 2023-2026 zijn geprioriteerd. Deze relatief anonieme vorm van oplichting is voor criminelen wellicht zeer aantrekkelijk én minder risicovol maar de impact en het leed is enorm. Naast de financiële gevolgen, schaadt dit het vertrouwen van slachtoffers en helaas voelen zij zich ook nog eens erg beschaamd.

Voor ons een extra motivatie om stappen te zetten. Wat mij betreft zit de kracht van onze aanpak in het kunnen combineren van strafrechtelijke, bestuurlijke en civiele interventies, samen met awareness en preventie. Samenwerken met alle relevante partijen dus. Zowel aan de publieke als de private kant en nationaal als internationaal. Hierbij kunnen we ons laten inspireren door de aanpak van witwassen en terrorismefinanciering. Afgelopen jaar bleek uit een internationaal evaluatierapport dat Nederland behoort tot de voorhoede wereldwijd. Met name op de onderdelen internationale samenwerking en intelligence maken we het verschil.

Tot slot kan nieuwe regelgeving de totale aanpak ook een impuls geven. We zien in andere landen dat het zogenoemde 'non conviction based confiscation' (NCBC) effectief is om criminele winsten uit fraude snel af te pakken. Ook vragen we voortvarendheid voor wat betreft behandeling en vaststelling van de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden. En last but not least steun ik van harte het voornemen van het huidige demissionair kabinet om nieuwe regels in te voeren om dividendstrippen in de toekomst tegen te gaan.

Michiel Zwinkels

Hoofdofficier van justitie Functioneel Parket

Samenvatting

De fraudebestrijding valt uiteen in twee domeinen: Fraude met overheidsgeld wordt *verticale fraude* genoemd. Fraude waarbij burgers en bedrijven worden benadeeld, wordt gekenschetst als *horizontale fraude*.

In hoofdstuk 1 staat verticale fraude centraal. Door middel van kwantitatieve gegevens wordt een beeld gegeven van de resultaten die met het strafrecht zijn behaald bij de bestrijding van fraude met overheidsgeld. Deze vorm van fraude wordt onder gezag van het Functioneel Parket (FP) opgespoord door gespecialiseerde bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en). Per bijzondere opsporingsdienst spelen meerdere thema's een rol in de opsporing.

De instroom van verticale fraudezaken ligt in 2022 hoger dan in 2021. De instroom van zaken ging van 906 zaken naar 1024 zaken. De uitstroom lag in beide jaren hoger dan de instroom en ging van 1.218 in 2021 naar 1.178 zaken in 2022.

In hoofdstuk 2 staan de resultaten centraal van de strafrechtelijke aanpak van horizontale fraude. De aanpak van de afzonderlijke fraudethema's wordt beschreven en geïdentificeerd. Onder gezag van de arrondissementsparketten ligt het zwaartepunt van de opsporing van horizontale fraude bij de politie. Echter, ook andere organisaties zoals de Douane en de Koninklijke Marechaussee leveren een bijdrage aan de bestrijding van deze vorm van fraude.

De trend dat horizontale fraude steeds meer online en digitaal plaatsvindt sinds de coronacrisis heeft zich in 2021 nog wel fors doorgezet, maar is in 2022 toch wel duidelijk gekeerd. De sterke toename van het aantal zaken ten aanzien van fraude met betaalproducten (o.a. bankhelpdeskfraude) en de daaraan verbonden geldezelsproblematiek is in 2021 en 2022 in de OM-cijfers duidelijk zichtbaar. Identiteitsfraude (o.a. in de vorm van vriend-in-noodfraude en misbruik maken van persoonsgegevens) komt tevens veelvuldig voor. Strafzaken in online handelsfraude zijn opvallend genoeg fors gedaald in 2022. Daarentegen is fraude in de zorg fors toegenomen in 2022.

In Hoofdstuk 3 is een totaaloverzicht opgenomen van de afdoeningen door het OM en door de rechter. Daarbij zijn onder meer de in 2021 en 2022 opgelegde vrijheidsstraffen, uitgesplitst naar verschillende categorieën, opgenomen.

Zowel op verticale als horizontale fraude worden in 2021 en 2022 meer zaken afgedaan dan dat er daadwerkelijk instroomden in die jaren. Zaken die door het OM worden afgedaan, kunnen uiteraard al in eerdere jaren zijn ingestroomd en zich langer in de werkvoorraad hebben bevonden.

Tot slot neemt enerzijds het aantal zaken dat procentueel naar de rechter gaat iets af en neemt anderzijds het aantal OM-strafbeschikkingen iets toe ten opzichte van eerdere jaren.

1. Verticale fraude

Het zwaartepunt van de bestrijding van fraude waarbij de overheid is benadeeld, ligt bij het Functioneel Parket (FP) en de bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en). Primair hebben de BOD'en (FIOD, NLA, NVWA en ILT) tot taak hun bijdrage te leveren aan de strafrechtelijke handhaving van de ordeningswetgeving waarvoor de minister verantwoordelijk is onder wie zij ressorteren. En eventueel (zo daarin door de betrokken ministers is voorzien) van ordeningswetgeving waarvoor een andere minister verantwoordelijk is.

1.1. FIOD

Het OM werkt samen met de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) aan het bestrijden van diverse vormen van verticale fraude. Conform wettelijk vereiste stellen de minister van Financiën en het College van procureurs-generaal jaarlijks een handhavingsarrangement vast, waarin de wederzijdse afspraken over opsporing en afhandeling van de opsporingsonderzoeken van de FIOD zijn opgenomen.

Voor de sturing en de verantwoording heeft de FIOD zijn taakgebied verdeeld in een aantal thema's. Sommige benoemde thema's zijn specifiek en omvatten één onderwerp, zoals bijvoorbeeld faillissementsfraude. Andere thema's zijn generiek en bevatten meerdere onderwerpen (subthema's), zoals fiscale delicten, douanedelicten en toeslagendelicten.

Er zijn m.i.v. 2020 minder hoofdthema's benoemd tussen FIOD en FP. Hierbij zijn fraude in de zorg, precursoren en IE-fraude als subthema in een hoofdthema ondergebracht. Monitoring blijft daarmee mogelijk.

De totale beschikbare opsporingscapaciteit van de FIOD wordt uitgedrukt in uren, waarbij de FIOD in 2021 en 2022 respectievelijk 1.130.000 en 1.157.000 opsporingsuren beschikbaar had. De gerealiseerde uren zijn in 2021 1.112.749 uur en in 2022 1.043.816 uur.

Deze uren omvatten overigens niet alleen de opsporingsuren ten behoeve van de bestrijding van fraude bij de FIOD, maar ook van andere thema's zoals witwassen, corruptie en terrorismefinanciering. Hetzelfde geldt voor de aangeleverde aantallen processen-verbaal door de FIOD.

In 2021 zijn door de FIOD in totaal 600 processen-verbaal ingeleverd bij het OM en in 2022 zijn dat er honderd minder namelijk 501 processen-verbaal. In diezelfde jaren zijn door het FP respectievelijk 979 en 1079 parketnummers uitgegeven, wat wil zeggen als verdachten geregistreerd. Bij verdachten kan zowel gedacht worden aan natuurlijke als aan rechtspersonen waarbij het FP ten opzichte van de ander OM-onderdelen meer rechtspersonen als verdachte heeft.

EOM

Sinds 2021 is het Europees Openbaar Ministerie (EOM of EPPO) operationeel. Het is een onafhankelijk vervolgingsorgaan dat bevoegd is om strafbare feiten die ten koste gaan van de EU-begroting te onderzoeken, te vervolgen en voor de nationale strafrechter te brengen, een taak die tot dusver was voorbehouden aan de nationale vervolgingsautoriteiten. Momenteel is het EOM in 22 lidstaten bevoegd voor de opsporing en vervolging als er sprake is van opzettelijke ontduiking van

invoerrechten en/of antidumping heffing, grootschalige BTW carrouselfraude en fraude met EU subsidies. In Nederland is de FIOD belast met de opsporing van deze PIF-delicten¹. Dit onder leiding van de twee Europese Gedelegeerde Aanklagers van het EOM in Nederland. Voor het EOM ligt het zwaartepunt in Nederland bij douane onderzoeken. Dit is een rechtstreeks gevolg van de rol van Nederland als distributieland voor het Europese achterland en de massaliteit van de douane activiteiten die daaruit voortvloeien. De opsporingsonderzoeken vinden plaats onder verantwoordelijkheid van het EOM, niet van het Nederlandse OM.

Toezichthouders

De toezichthouders zijn belangrijke partners in de keten, mede in het licht van de beoogde integrale aanpak. Voor alle toezichthouders geldt dat steeds meer risicogebaseerd toezicht wordt gehouden. Door risicoanalyse wordt bepaald welke thema's (het meest) relevant zijn. Daardoor kunnen thema's sneller veranderen of qua prioriteit wisselen en is de samenwerking aan de voorkant onontbeerlijk. Bij het zien van nieuwe fenomenen wordt in gezamenlijkheid bekeken hoe deze nieuwe vorm van fraude aan te pakken. De wijze van toezicht wordt bepaald op basis van een handhavingsregie: het bewust kiezen welke instrumenten, in welke combinatie en met welke diepgang worden ingezet om in een bepaalde situatie verbetering in het nalevingsgedrag te bereiken.

De FIOD heeft te maken met verschillende toezichthouders. Bij de ontvlechting van de Belastingdienst, Toeslagen en Douane is afgesproken dat de FIOD daarvoor de opsporing blijft doen. Het AAFD protocol² bevat voorschriften voor de aanmelding en afdoening van fiscale delicten, douane- en toeslagendelicten. Ongeveer 30 % (in 2022: 370.380 uren fiscaal en douane, van het hiervoor genoemde totaal aantal uren 1.157.000) van de opsporingscapaciteitsinzet van de FIOD is gericht op signalen en zaken die afkomstig zijn van deze diensten.

Verder zijn De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) belangrijke toezichthouders, met name op het gebied van de integriteit van het financiële stelsel. DNB is belast met het toezicht op de financiële soliditeit van financiële ondernemingen. De AFM focust op ordelijke en transparante marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten van financiële ondernemingen (= gedragstoezicht).

---

¹ Deze strafbare feiten zijn opgenomen in **Richtlijn (EU) 2017/1371** betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (de "PIF-richtlijn")

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-16878.html>

Gevangenisstraf en geldboete van bijna 1,8 miljoen geëist wegens onjuiste aangifte omzetbelasting

Het OM eiste vandaag voor de rechtbank in Amsterdam een gevangenisstraf van 30 maanden (waarvan 8 maanden voorwaardelijk) en een geldboete van 1,8 miljoen tegen een 60-jarige man uit de gemeente Montfoort. Tegen twee autobedrijven gevestigd in Woerden worden geldboetes geëist van 357.500 euro en 1.437.500 euro. De man en de twee bedrijven worden verdacht van het doorvoeren van het nultarief bij het indienen van de BTW-aangiften.

Het OM verdenkt de twee bedrijven en de man (feitelijk leidinggevende van beide van de bedrijven) ervan over meerdere jaren een groot aantal auto's aan buitenlandse partijen te hebben verkocht en hiervoor onterecht het nultarief in rekening te hebben gebracht bij de BTW-aangiften. De auto's gingen vervolgens BTW-vrij naar het buitenland terwijl de verdachte wist dat er in het buitenland geen BTW over werd betaald. In de periode van januari 2017 tot en met juni 2019 hebben de autobedrijven voor meer dan 50 miljoen euro aangifte gedaan van omzet tegen het 0-tarief. 47,7 miljoen hiervan is naar het oordeel van het OM op papier geleverd aan katvangersbedrijven elders in de EU maar in werkelijkheid aan anderen geleverd. Daarnaast hebben de ondernemingen valse facturen opgesteld.

Verdachte gebruikte overheidsinstellingen als pinautomaat, OM eist celstraf van 2 jaar

Vandaag moest een 38-jarige man uit Enschede zich verantwoorden voor de rechtbank in Zwolle. Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt hem valsheid in geschrift en eist een celstraf van 2 jaar tegen hem. "Verdachte heeft op grote schaal valse stukken opgemaakt en daarvan gebruik gemaakt met maar één doel: zichzelf van geld voorzien. Hij heeft door zo te handelen de Belastingdienst, Raad voor Onroerende Zaken (ROZ), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) op schaamteloze wijze als pinautomaat gebruikt." aldus de officier van justitie.

In totaal heeft de verdachte 80 documenten vervalst. Dit leverde de verdachte een voordeel op van ruim 150.000 euro. Dit gebeurde volgens het OM in de periode van januari 2018 tot en met september 2020. De verdachte, die zich voordeed als financieel dienstverlener, maakte valse aangiften omzetbelasting op en diende deze in voor zijn toenmalige klanten. Hij veranderde, zonder medeweten van de cliënten, hun bankrekeningnummers naar zijn eigen nummer en ontving zo de bedragen van de Belastingdienst. Ook vroeg de verdachte TOZO (tijdelijke overbrugging zelfstandig ondernemers) en TOGS (tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren) aan op onder andere namen van cliënten. Hij vermeldde, volgens het OM, opzettelijk onjuiste informatie en liet de gelden storten op zijn eigen rekeningen. In de periode dat de verdachte een WW- en later een ZW-uitkering ontving, verzuimde hij het UWV van informatie te voorzien die van belang is voor het vaststellen van het recht op uitkering. Ook voor zijn echtgenote lichtte hij de boel op. Verdachte gebruikte een valse arbeidsovereenkomst en valse salarisspecificaties om ervoor te zorgen dat het UWV een WW-uitkering zou toekennen aan zijn echtgenote.

Fraude bij geboorteaangifte en onterecht ontvangen kinderopvangtoeslag

Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt een 30-jarige vrouw uit België en haar moeder, een 60-jarige vrouw uit Rotterdam, het plegen van valsheid in geschrifte door het doen van een valse geboorteaangifte en het frauderen met kinderopvangtoeslag. Vandaag moesten verdachten zich verantwoorden aan de rechtbank Rotterdam. Het OM eiste een gevangenisstraf van 8 maanden waarvan 2 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar tegen de 30-jarige vrouw en een taakstraf van 240 uur tegen de 60-jarige vrouw.

Het OM verdenkt de 60-jarige vrouw ervan dat zij valse aangifte deed bij de gemeente Rotterdam van de geboorte van een tweeling van haar toen nog minderjarige dochter, de 30-jarige vrouw uit Rotterdam. Uit onderzoek blijkt dat van deze tweeling één kind niet bestaat en het andere kind niet het biologische kind is van de 30-jarige vrouw en ook grotendeels in het buitenland woonachtig was tijdens de jaren waarvoor kinderopvangtoeslag werd ontvangen. De 30-jarige vrouw wordt er van verdacht dat zij jarenlang voor de niet bestaande tweeling ten onrechte kinderopvangtoeslag aan vroeg en ontving, voor in totaal een bedrag van circa 200.000 euro.

1.2. NLA

Samen met de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna: NLA) werkt het FP aan het bestrijden van diverse vormen van fraude en ondermijning binnen de domeinen van de ministeries van SZW en VWS, zoals arbeidsuitbuiting en zorgfraude. Conform wettelijk vereiste stellen de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (voor het thema zorgfraude) en het College van procureurs-generaal jaarlijks een handhavingsarrangement vast. Hierin zijn wederzijdse afspraken opgenomen over de prioritering van thema's, de inzet van het strafrecht en de afhandeling van de opsporingsonderzoeken van de NLA.

In 2021-2022 kende de NLA twee onderdelen: de Recherche Werk & Inkomen (W&I) en de Recherche Zorgfraude. De opsporingscapaciteit van de NLA is in deze jaren onder meer ingezet op de volgende onderwerpen:

Recherche W&I:

- Arbeidsuitbuiting;
- Mensensmokkel- en handel;
- Georganiseerde fraude met uitkeringen, subsidies en coronasteunmaatregelen;
- Arbo - gezond en veilig werk (arbeidsongevallen, gevaarlijke stoffen, asbest).

Recherche Zorg:

- Zorgfraude, met als geprioriteerde thema's:
  - o Fraude in de sector wijkverpleging en fraude met indicatiestellingen;
  - o Omvangrijke zorgfraude waarbij gebruik wordt gemaakt van complexe organisatiestructuren;
- Aanpak van facilitators van zorgfraude.

Voor zowel de Recherche W&I als de Recherche Zorgfraude is de coronacrisis – en de gevolgen daarvan – mede bepalend geweest voor de invulling van hun werkzaamheden over de jaren 2021 en 2022. Zo heeft de aanpak van fraude met coronasteunmaatregelen veel van de capaciteit gevraagd. Een aanvullende taak waar snel op moest worden geacteerd.

Strafrechtelijk onderzoek, en meer...

Bij de beslissing om een strafrechtelijk onderzoek te starten of de keuze over te gaan tot alternatieve (strafrechtelijke) interventies, speelt meer dan voorgaande jaren de beperkte (zittings)capaciteit en de problematiek rondom doorlooptijden een rol. Dit geldt ook voor de NLA.

In de fraudemonitor 2019-2020 is al opgemerkt dat het FP en de NLA een traject zijn gestart waarbinnen wordt gekeken of, naast het doen van strafrechtelijke onderzoeken, andere en wellicht effectievere interventiemogelijkheden vanuit het FP en de NLA kunnen worden ingezet. In 2021-2022 heeft de NLA hier verder aan gewerkt en nader invulling aan gegeven. Zo wordt bijvoorbeeld in een vroegtijdige fase van een onderzoek al nagedacht over de mogelijkheid tot buitengerechtelijke afdoening, alternatieve interventies, de keuze voor bestuursrechtelijke handhaving (toezicht) en het delen van relevante informatie met ketenpartners. Ook het signaleren van knelpunten om de

uitvoeringspraktijk, beleid en wet- en regelgeving te verbeteren en versterken is een belangrijk effect van het doen van strafrechtelijke onderzoeken.

...aandacht voor een integrale aanpak

Voor het bereiken van – een breder – maatschappelijk effect kijkt het OM met de NLA niet alleen naar de interventiemogelijkheden die de NLA tot haar beschikking heeft. De sleutel voor een effectieve aanpak ligt namelijk niet alleen in het strafrecht. In 2021-2022 is daarom nadrukkelijk de samenwerking gezocht met ketenpartners met als doel te komen tot – in daarvoor geschikte zaken – een integrale of meest geëigende interventie.

Naast het strafrecht wordt altijd proactief gekeken of vanuit ketenpartners ook andere passende en effectieve interventies kunnen worden ingezet. Met als doel meer uit een strafzaak te halen en de (gezamenlijke) slagkracht te vergroten.

Behaalde resultaten uitgedrukt in aantallen

De Recherche W&I heeft over 2021 en 2022 respectievelijk 45 en 53 processen-verbaal ingeleverd. Verder heeft de recherche W&I onder andere een signaleringsbrief 'fraudedefenomenen sociale zekerheid' aan de Tweede Kamer gestuurd³, is een signalering aan IND afgegeven over oneigenlijk gebruik van de procedure voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning en heeft zij Stichting Norm en Arbeid (SNA) gewezen op een ontstane uitvoeringspraktijk die fraude in de hand kan werken met het SNA-keurmerk voor uitzendbureaus.

De Recherche Zorgfraude heeft over 2021 en 2022 respectievelijk 10 en 17 processen-verbaal ingeleverd. Ook heeft de recherche Zorg middels een signalering aan het ministerie van VWS de vermoedelijke fraude met de subsidieregeling Coronabanen in de zorg (COZO) gemeld. Hierop is de uitbetaling van deze subsidie opgeschort en de regeling aangescherpt. Tot slot zijn twee signalen bij ketenpartners onder de aandacht gebracht. Deze zagen op mogelijke declaratiefraude ten aanzien van palliatieve terminale zorg en hiaten in het screeningsproces bij de Sociale Verzekeringsbank op bij hen bekende zorgaanbieders.

Meer dan voorgaande jaren, heeft de NLA geïnvesteerd in het meer inzichtelijk maken van crimineel vermogen en het afpakken van wederrechtelijk verkregen voordeel. Dit heeft geresulteerd in meer dan een verdubbeling van de beslagresultaten, van 10 miljoen euro in 2021 naar 23 miljoen euro in 2022.

---

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-signaleringsbrief-fraudedefenomenen-in-de-sociale-zekerheid>

OM eist 1,5 jaar celstraf tegen vermeende zorgfraudeurs

Het OM heeft 1,5 jaar celstraf en ontzetting van het recht een beroep in de zorg uit te oefenen voor 3 jaar geëist tegen verdachten in de zorgfraude zaak rondom een Haagse zorgaanbieder. Tevens eiste de officier een ontneming van ruim 1 miljoen euro.

Uit onderzoek bleek dat de zorgaanbieder fraudeerde met Digi-D codes van budgethouders. Er werd dagbesteding verantwoord op adressen die niet in gebruik waren voor het bieden van dagbesteding. Ook waren er veel onregelmatigheden wat betreft de facturen, facturatie en snelheid van ondertekening van facturen. Al met al een zaak waar witwassen en het plegen van valsheid in geschrifte eerder regel was dan uitzondering.

Na zorgvuldig onderzoek en door signalen van verschillende zorgverzekeraars bij het verzamelpunt Zorgfraude van de Nederlandse Zorgautoriteit kon de fraude worden opgespoord.

Gevangenisstraf vanwege overtreden behoorlijk werkgeverschap

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft in de rechtbank in gevangenisstraffen tot 22 maanden geëist tegen twee mannen die een wasserij in Amsterdam bestierden. Het OM verwijt hen arbeidsuiting. Volgens het OM hebben de verdachten, een 42-jarige uit Amsterdam en 52-jarige man uit Leiden, hun werknemers een naar Nederlandse maatstaven zeer lage beloning gegeven en onder slechte en ongezonde omstandigheden arbeid laten verrichten. De officier: "Op zich niet meteen alle ingrediënten om te komen tot het bewijs voor arbeidsuitbuiting. Maar er speelde in deze zaak meer namelijk dat de grenzen van behoorlijk werkgeverschap zijn overtreden. Het is een cumulatie van misstanden die deze zaak beneden de grens van slecht werkgeverschap hebben getrokken."

Het onderzoek door Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) startte nadat beide verdachten in een reeds lopend onderzoek in beeld kwamen. De 42-jarige verdachte was geen onbekende van ISZW, want bij twee eerdere onderzoeken was hij ook in beeld en leidde tot een veroordeling voor o.a. mensenhandel. De heren runden samen een wasserij. Deze 42-jarige man was de eigenaar van de wasserij. De 52-jarige verdachte zwaaide volgens de officier echter de scepter op de werkvloer en het was vooral zijn handelen die de slachtoffers zo onder druk zette. Handelen waarvoor zijn baas medeverantwoordelijk zou zijn.

OM eist 180 uur taakstraf na onterecht ontvangen uitkering van UWV

Een 43-jarige man uit Goirle ontving ruim zes jaar lang ten onrechte een uitkering terwijl hij handelde en werkte voor een onderneming die op naam stond van zijn partner. Ook had de man een hennepkwekerij in zijn woning die uiteindelijk ontdekt werd door de politie. De verdachte verzuimde daarnaast te melden dat hij gedetineerd had gezeten. Het OM eiste vandaag in de rechtbank in Den Bosch een taakstraf van 180 uur en een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden.

Een uitkeringsgerechtigde heeft een wettelijke meldplicht aan het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV). Een verandering kan gevolgen hebben voor de hoogte van de uitkering of resulteren in het stopzetten. De verdachte liet het opzettelijk – in de periode van 10 februari 2012 tot en met 4 december 2018 - na om tijdig de benodigde gegevens te verstrekken aan het UWV.

Bron: OM

1.3. NVWA

Voor de bestrijding van criminaliteit op de beleidsterreinen van het ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport - voor wat betreft voedselveiligheid en de Warenwet - werkt het OM (FP) samen met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna NVWA).

Complexe en langdurige opsporingsonderzoeken op deze beleidsterreinen worden door de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de NVWA (hierna IOD) uitgevoerd onder het gezag van het FP. Minder complexe onderzoeken en zaken die rechtstreeks voortkomen uit de overgang van toezicht naar opsporing worden uitgevoerd door de boa's van de Directie Handhaving van de NVWA of in de samenwerking tussen deze boa's en opsporingsambtenaren van de IOD binnen het Fraude Expertise Knooppunt (FEK). Ten slotte wordt in de opsporing door de NVWA en het FP vaak samengewerkt met andere partners zoals de FIOD en de politie.

In veel onderzoeken van de IOD is er sprake van organisatiecriminaliteit waarbij gebruik gemaakt wordt van vervalste documenten of een valse administratie om criminele activiteiten te verhullen. Onderzoeken die voortkomen uit inspecties door de Directie Handhaving van de NVWA kunnen ook een fraudecomponent bevatten, maar dit hoeft niet het geval te zijn. In dit soort zaken kan het ook gaan om heterdaad overtredingen die bijvoorbeeld zien op de aantasting van dierenwelzijn of het onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Flinke celstraffen voor subsidiefraudeurs in de veehouderijsector

Het Openbaar Ministerie eist 18 maanden celstraf, waarvan 6 voorwaardelijk, tegen de hoofdverdachte tijdens de zitting in de rechtbank van Den Bosch voor fraude met subsidiegelden in de veehouderijsector. Aanleiding van het strafrechtelijke onderzoek is een melding van een ongebruikelijke transactie van een accountskantoor die werkzaam was voor de verdachten. In totaal stonden er 4 verdachten terecht vandaag.

De zaak draait om een verplaatsingssubsidie (Subsidieregeling Verplaatsingskosten Intensieve Veehouderij (VIV)). (...) De VIV subsidiegelden van ruim 1.000.000 miljoen euro werden vermoedelijk ten onrechte opgestreken.

OM eist celstraffen, boetes en een beroepsverbod in fraudezaak agrarische sector

Afgelopen week, gisteren en vandaag stonden een aantal verdachten voor de rechtbank van Den Bosch in een fraudezaak rondom de agrarische sector. Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt de leiding van een van de grootste agrarisch adviesbureau van Nederland, een criminele organisatie te vormen. Het vervalsen van documenten, het schenden van de meststoffenwet en fosfaatrechtenfraude zijn een paar voorbeelden van de gestructureerde fraude die het bedrijf en de werknemers van het bedrijf pleegde. Het OM eist gevangenisstraffen van 3 jaar, waarvan anderhalf jaar voorwaardelijk, tegen de directie van het adviesbureau en een taakstraf van 240 uur tegen een ander directielid, hij speelde een minder grote rol. Tegen het bedrijf eist het OM een boete van 400.000 euro, waarvan de helft voorwaardelijk.

Bron: OM

1.4. ILT

Voor de bestrijding van criminaliteit op de beleidsterreinen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt het FP samen met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De ILT is de toezichthouder van het ministerie van IenW. De Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) is de bijzondere opsporingsdienst van de ILT. De ILT-IOD voert ook werkzaamheden uit op andere beleidsterreinen van bijvoorbeeld de ministeries BZK en EZK. Een voorbeeld hiervan is het werk dat de IOD doet samen met de Autoriteit woningcorporaties, Staatstoezicht op de Mijnen en de Nederlandse Emissieautoriteit.

Het doel van de Inspectie Leefomgeving en Transport is dat bedrijven, organisaties en overheidsinstanties de wet- en regelgeving over de duurzame leefomgeving, de fysieke veiligheid en de woningcorporatiesector naleven. De ILT bevordert de naleving van wetten en regels via vergunningverlening, door middel van handhaving (dienstverlening, toezicht en opsporing) en door onderzoek te doen. De ILT heeft een breed takenpakket van meer dan 150 taken. Prioriteren is daarom nodig. De ILT zet haar mensen en middelen in waar de risico's voor mens en milieu het grootst zijn. De ILT-brede risicoanalyse (IBRA) is het instrument dat de ILT gebruikt om op haar werkvelden de risico's in beeld te brengen. Daarmee is de IBRA het beginpunt voor de keuzes over de inzet van de ILT.

In de strafrechtelijke handhaving is er ook een belangrijke rol weggelegd voor buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). Ongeveer 150 inspecteurs van de ILT hebben deze opsporingsbevoegdheden naast hun toezichttaken. De boa kan op basis van deze bevoegdheden een proces-verbaal opmaken en dat naar de Officier van Justitie sturen die vervolgens besluit om wel of niet tot vervolging over te gaan. De boa kan ook gebruikmaken van de strafbeschikking. Het betreft meestal relatief eenvoudige overtredingen en misdrijven. Voor complexe zaken kan een strafrechtelijk onderzoek door de ILT-IOD worden ingezet. De IOD heeft algemene opsporingsambtenaren met bredere bevoegdheden dan de boa's in dienst. De ILT-IOD zal in 2023 uitbreiden tot een totaal van 135 fte, waarmee de dienst in totaal straks de beschikking heeft over acht teams; vier opsporingsteams, een team Intelligence, een team Informatie, Data en Analyse, een team Expertise en een team criminele inlichtingen.

De ILT-IOD legt de prioriteit op grensoverschrijdende afvalstromen, ernstige bodemvervuiling, gevaarlijke stoffen en fraude bij woningcorporaties. De IOD richt zich daarbij op georganiseerde criminaliteit met een ondermijnend karakter en vaak met internationale (financiële) constructies en handelsstromen. De focus wordt daarbij gelegd op intermediairs, facilitators en certificerende instellingen. Daarnaast levert de IOD inzet voor de Autoriteit woningcorporaties. Hierbij ligt de focus op integriteitschendingen. De meeste onderzoeken van de IOD hebben een fraudecomponent. Vaak is er sprake van vervalste documenten of een valse administratie om criminaliteit te verhullen.

In 2021 heeft de IOD twaalf onderzoeken afgerond, waarvan zes via het aanleveren van een proces-verbaal bij het Openbaar Ministerie. Een onderwerp dat in 2021 speelde was het afgeven van valse certificaten door adviesbureaus. In 2022 heeft de IOD veertien onderzoeken afgerond,

waarvan vier via het aanleveren van een strafrechtelijk dossier bij het Openbaar Ministerie. De IOD ziet dat diverse vormen van fraude met biodiesel blijven voorkomen.

Voor de IOD is het inzetten op een strafrechtelijk onderzoek en strafrechtelijke vervolging niet de enige aanpak. Het beoogde maatschappelijke effect staat centraal. Alternatieve interventiemogelijkheden zoals een rapportage naar de Tweede Kamer of een bewindspersoon zijn mogelijk net zo effectief. Ook het delen van informatie over fouten en verbetermogelijkheden in de wetgeving behoort tot de aanpak van de IOD.

Opnieuw celstraffen tot drie jaar geëist tegen verdachten omvangrijke biodieselfraude

Vandaag eiste het Openbaar Ministerie (OM) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen tot drie jaar tegen zes verdachten in een onderzoek naar het omkatten van niet duurzame biodiesel naar duurzame biodiesel.

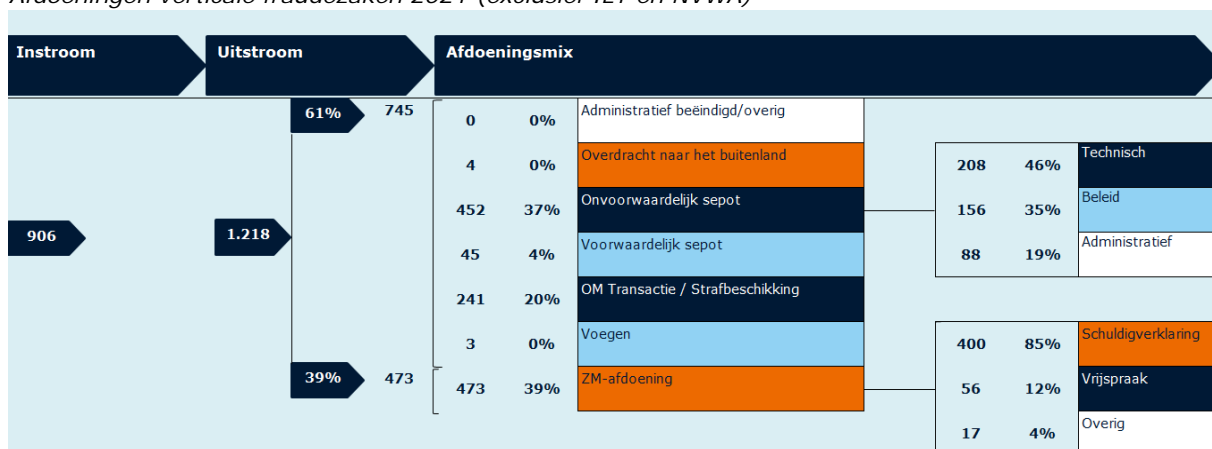
Volgens het OM kat het bedrijf niet duurzame biodiesel om tot duurzame biodiesel, door niet duurzame biodiesel te verkopen als duurzame en daartoe facturen en bijbehorende duurzaamheidsdocumenten te vervalsen. "Hoewel er regelmatig door instanties, van tevoren aangekondigde, audits werden uitgevoerd en facturen en duurzaamheidsdocumenten werden gecontroleerd - er mocht immers niet meer duurzame biodiesel door het bedrijf worden verkocht dan dat zij zelf geproduceerd had en ingekocht - werden controles gefrustreerd door de facturen en leveranties die betrekking hadden op de omgekatte biodiesel buiten de auditstukken te houden. De fraude was geraffineerd, waarbij de controlerende instanties buiten spel werden gezet. En met de fraude werd fors geld verdiend.", aldus de officier. Het gaat in totaal om ca. 383 duidend (metrische) tonnen omgekatte biodiesel en een criminele omzet van 434 miljoen euro.

Bron: OM

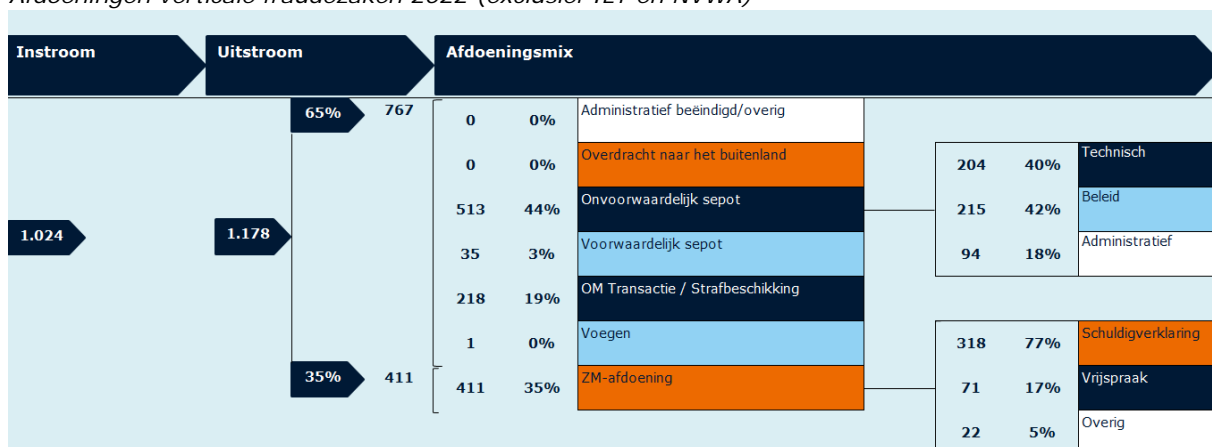
1.5. Instroom en uitstroom verticale fraude

Figuur 1:

Afdoeningen verticale fraudezaken 2021 (exclusief ILT en NVWA)⁴

Afdoeningen verticale fraudezaken 2022 (exclusief ILT en NVWA)

De instroom van verticale fraudezaken ligt in 2022 hoger dan in 2021. De instroom van zaken ging van 906 zaken naar 1024 zaken⁵. De uitstroom lag in beide jaren hoger dan de instroom en ging van 1.218 in 2021 naar 1.178 zaken in 2022.

Een groot gedeelte van de verticale fraudezaken wordt op een andere wijze afgedaan dan via een 'ZM-afdoening' (d.w.z. afdoening door de Zittende Magistraat/de strafrechter).

⁴ In dit overzicht zijn de zaken van de FIOD, de NLA, de politie en overige opsporingsdiensten meegenomen. De opgenomen zaken van FIOD en NLA vallen allemaal onder de noemer 'fraude'. FIOD heeft daarnaast ook andere thema's als witwassen, corruptie en terrorismefinanciering. Deze zijn niet opgenomen. Bij zaken van de NVWA en de ILT is ook niet eenduidig aan te geven welke zaken wel en niet als fraude zijn te classificeren. Daarom zijn de zaken van NVWA en ILT buiten deze figuur gehouden.

⁵ Fraudemonitor 2019-2020: instroom zaken 2020: 907; uitstroom zaken 2020: 1.140.

2. Horizontale fraude

2.1. Trend en ontwikkeling

De aanpak van horizontale fraude, waarbij niet de overheid maar burgers of bedrijven worden benadeeld, is in de periode 2015-2018 opgenomen geweest in de Veiligheidsagenda voor de politie en heeft daarmee vier jaar prioriteit gekregen. Vanaf 2019 is horizontale fraude niet meer opgenomen als prioriteit in de Veiligheidsagenda 2019-2022. Ondanks dat, blijven het OM en de politie zich echter samen inspannen om het in 2018 gerealiseerde niveau (zie figuur 2) te handhaven en waar mogelijk door te ontwikkelen. In de Veiligheidsagenda 2023-2026 keren de online (horizontale) fraudevormen terug als prioriteit⁶, als onderdeel van Gedigitaliseerde Criminaliteit.

Fraude is een maatschappelijk probleem. Voor het OM is het belangrijk om te investeren in de fraudepreventie, -detectie, publiek-private samenwerking en het behandelen van betekenisvolle strafzaken.

De trend dat horizontale fraudezaken steeds meer online en digitaal plaatsvindt sinds de coronacrisis, heeft zich in 2021 nog wel fors doorgezet, maar is in 2022 toch wel duidelijk gekeerd. De sterke toename van het aantal zaken ten aanzien van fraude met betaalproducten (o.a. bankhelpdeskfraude) en de daaraan verbonden geldezelpromblematiek is in 2021 en 2022 in de OM-cijfers duidelijk zichtbaar. Identiteitsfraude (o.a. in de vorm van vriend-in-noodfraude en misbruik maken van persoonsgegevens) komt veel voor. Strafzaken in online handelsfraude zijn opvallend genoeg fors gedaald in 2022.

De inzet van het OM en de politie op online fraude als vorm van gedigitaliseerde criminaliteit heeft in 2022 geleid tot een gezamenlijk actieprogramma. Tevens heeft in 2022 de integrale aanpak online fraude met publieke en private partijen vorm gekregen.⁷

In het kader van de aanpak van financieel-economische criminaliteit en ondermijning richt het strafrechtelijk onderzoek zich geregeld op vormen van horizontale fraude, zoals hypotheekfraude, verzekeringsfraude, vastgoedfraude en fraude met namaakartikelen. De aanpak van fraude in de zorg (o.a. PGB, WMO en sociale zekerheidsfraude) is in 2022 toegenomen.

Naast de inzet door de politie zijn ook andere opsporingsdiensten actief bij de bestrijding van specifieke thema's horizontale fraude, zoals bijvoorbeeld de FIOD op faillissementsfraude, Intellectueel Eigendomsfraude (IE-fraude) en beleggingsfraude. Het zwaartepunt ligt bij de bestrijding van horizontale fraude echter bij de politie.

---

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/tk-bijlage-kamerbrief-tk-veiligheidsagenda-2023-2026-20221101>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/02/24/tk-integrale-aanpak-online-fraude>

2.2. Instroom van zaken

De in dit hoofdstuk getoonde cijfers hebben, tenzij anders aangegeven, betrekking op *parketnummers*, dat wil zeggen aantallen verdachten die bij het OM zijn geregistreerd en waaraan een fraudefeit is gekoppeld. Ten behoeve van kwalificatie van de delicten is noodzakelijk dat naast het bijhouden van algemene fraudevormen (zoals artikelen 225 en 326 Wetboek van Strafrecht) ook kenmerken worden toegekend zodat inzichtelijk is welk type fraude het betreft (bijvoorbeeld verzekeringsfraude, IE-fraude etc.). In het OM-jargon is dat het (handmatig) toekennen van een *maatschappelijke classificatie*. Voor monitoring van de resultaten van de strafrechtelijke aanpak van horizontale fraude wordt met name gekeken naar de parketnummers die voorzien zijn van een maatschappelijke classificatie horizontale fraude.

Op grond van het voorgaande zijn de volgende aantallen verdachten van horizontale fraude bij het OM geregistreerd.

Figuur 2: Instroom aantallen verdachten van horizontale fraude bij OM geregistreerd

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal parketnummers	3.262	4.355	4.136	5.926	4.444

Over de jaren 2021 en 2022 is het aantal bij het OM aangeleverde zaken van horizontale fraude gestegen ten opzichte van eerdere jaren. Onder 2.1. 'Trend en Ontwikkeling' is dit reeds nader geduid.

OM-breed geldt overigens dat er in 2019 sprake was van een hogere instroom. Dit is deels het gevolg van een gewijzigd registratiebeleid. Tot 2019 legde de officier van justitie een groot deel van de sepotbeslissingen vast in BOSZ, een politiesysteem. Per 1 januari 2019 worden alle sepotbeslissingen geregistreerd in het eigen GPS-systeem. Vandaar dat deze zaken nu meetellen bij de instroom (en uitstroom) van het OM. Deze wijziging betreft OM-breed een factor van ca. 10-15% stijging in 2019.

In de toelichting op de hiernavolgende figuren 3 (2021) en 4 (2022) wordt ingegaan op de onderverdeling in verschillende typen horizontale fraudezaken.

Op basis van een eerdere analyse van het aanleverende politieonderdeel en afdoend OM-onderdeel blijkt dat ongeveer de helft van alle door de politie aangeleverde nummers in de ZSM-sfeer⁸ wordt afgedaan: snelle en effectieve afdoening bij relatief eenvoudige feiten.

Een kleiner deel van de door politie aangeleverde zaken (ca. 500 zaken) die hebben geleid tot een fraude-parketnummer en die geen ZSM-zaken waren, betrof projectmatige onderzoeken waar ook meer specialistische kennis van fraude werd ingezet. Dit deel betreft zaken waar het opsporingsonderzoek doorgaans uitgebreider is. Hier wordt het effect van het onderzoek en de afdoening planmatig bij elke zaak afzonderlijk bepaald. Voorbeelden hiervan zijn onderzoeken waarbij meerdere aangiften en zaken tegen fraudeurs worden gebundeld of sprake is van een

⁸ Het OM werkt met verschillende processtromen, ook wel werkomgevingen genoemd. Fraudezaken die projectmatig worden aangepakt, worden verwerkt in de werkomgeving 'Ondermijning'. Veel voorkomende criminaliteit, waarbij sprake is van een beperkte opsporingsinzet en waarop een snelle en specifieke strafrechtelijke interventie volgt, wordt verwerkt in de werkomgeving Interventies of 'ZSM'.

georganiseerd verband. In dergelijke zaken wordt het strafrecht gericht ingezet, in aanvulling op de inzet van bijvoorbeeld civiele, fiscale en bestuurlijke interventies.

Medewerkers 'bankhelpdesk' bleken oplichters

Oudere mensen uit Oegstgeest, Sassenheim, Bennebroek, Alphen aan den Rijn, Zoetermeer en Hoofddorp werden het slachtoffer van een babbeltruc. Ze gingen voor duizenden euro's het schip in. Een 23-jarige man uit Den Helder en een 19-jarige Hagenaar stonden vandaag voor de rechter als verdachten van deze nare soort oplichting. De officier van justitie eiste tegen hen twaalf maanden cel (waarvan vier voorwaardelijk).

De oplichters gingen geraffineerd te werk. Bijvoorbeeld: de een belde op en stelde zich aan de telefoon voor als 'Sander de Boer' van de fraude-afdeling van een bank. Hij zei dat er een verdachte overboeking was gemaakt vanaf de rekening van het slachtoffer. Die overboeking had de bank zogenaamd kunnen onderscheppen. Maar om het helemaal ongedaan te maken, moest het slachtoffer aan de 'bankmedewerker' zijn pincode geven. Dan kon die het geld terugboeken.

Ook zou de 'bankmedewerker' iemand langs sturen om de pas op te halen en te vernietigen. Want die zou niet meer bruikbaar zijn. Wanneer die persoon voor de deur stond, kon het slachtoffer de 'bankmedewerker' bellen ter controle. Niet veel later verscheen er inderdaad een andere man aan de deur bij het slachtoffer. Die knipte de pas doormidden, stopte die in een envelop en nam die mee. Desondanks bleek kort daarna dat er voor duizenden euro's opnames en aankopen waren gedaan met de pinpas en de bijbehorende code

Bron: OM

4,5 jaar gevangenisstraf wegens grootschalige digitale oplichting

De rechtbank Noord-Nederland heeft zojuist een 22-jarige man uit Groningen veroordeeld tot 4,5 jaar gevangenisstraf wegens grootschalige digitale oplichting. De verdachte was voortvluchtig, en dus niet aanwezig bij de zitting in de rechtbank in Groningen, maar is inmiddels weer aangehouden.

De officier van justitie noemde de verdachte tijdens de inhoudelijke behandeling op 4 november een 'criminele helpdesk' vanwege zijn grote kennis van het opzetten van oplichtingswebsites: "Verdachte was niet slechts uitvoerend. Hij kan programmeren en zette zelf ook de broncode van de panels in elkaar of verbeterde deze. Uit het onderzoek is ook gebleken dat hij anderen adviseerde bij het opzetten van phishingpanels. Verdachte functioneerde aldus als criminele helpdesk."

Bron: OM

Themazitting met geldezels: 'Beste mensen, trap er niet in!'

Bij de rechtbank in 's-Hertogenbosch stonden vandaag meerdere zogenoemde geldezels terecht. Het gaat om mensen die hun bankrekening, bankpas en/of inloggegevens hebben verstrekt aan criminelen, bijvoorbeeld om WhatsApp-fraude mogelijk te maken. De verdachten zijn veroordeeld tot taakstraffen en het terugbetalen van geld, vele duizenden euro's.

Bron: OM

2.3. Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude

Om verschillende soorten vormen van horizontale fraude te kunnen identificeren, worden zogenaamde maatschappelijke classificaties aan ingeschreven verdachten gekoppeld. Er wordt daarom nadrukkelijk aandacht besteed aan het correct classificeren van een zaak. Desalniettemin kan vaak verschillend worden geoordeeld over de essentie en dus classificatie van een fraudezaak.

De uitsplitsingen naar soort fraude op basis van classificatie dienen dan ook tegen de achtergrond van het voorgaande te worden beoordeeld⁹.

Het aantal zaken in de categorie 'fraude overig' blijft groot. Om die reden is deze categorie nader onderzocht met betrekking tot de vormen van fraude die hierin voorkomen.

Enerzijds betreft het oplichtingszaken die samenhangen met veelvoorkomende criminaliteit, zoals fraude met retourneren van goederen, fraude met het verwisselen van prijskaartjes in winkels en andere fraudepraktijken waarbij men zich voordoet als bonafide klant. Ook het uitgeven van valse bankbiljetten en toepassen van wisseltrucs met bankbiljetten komen voor.

Anderzijds betreft het valsheid in geschrifte, waarbij op alle mogelijke manieren valse verklaringen, documenten en papieren worden opgesteld en gebruikt om burgers, bedrijven en instellingen te verleiden en te misleiden tot het beoogde fraudeleuze doel. Men maakt daarbij regelmatig gebruik van valse/nep-identiteiten of (deels) andermans identiteit.

Bovenstaande zaken laten zich vaak lastig in één van de categorieën horizontale fraude duiden en classificeren. Of zaken zijn niet altijd eenduidig en specifiek onder één categorie te scharen, maar hebben vormen van meerdere categorieën (bijvoorbeeld vormen van datingfraude, ticketfraude, hulpvraagfraude, fraude met nepwebsites of fraude met kamerverhuur). Een beeld dat past bij de continue ontwikkeling van fraudefenomenen, waarbij nieuwe (digitale) mogelijkheden en toepassingen in het maatschappelijk verkeer leiden tot nieuwe vormen en varianten van fraude. Met de gehanteerde maatschappelijke classificaties op terrein horizontale fraude wil het Openbaar Ministerie met de opsporingsdiensten zoveel mogelijk aansluiten op de ontwikkeling van bredere fraudefenomenen. Sinds 1 januari 2015 wordt gewerkt met de huidige maatschappelijke classificaties.

---

⁹ Voor figuur 3 en 4 is gekeken naar alle correct toegekende nieuwe maatschappelijke classificaties. Het is mogelijk om aan elk ten laste gelegd feit aan een verdachte (parketnummer) een aparte maatschappelijke classificatie toe te kennen. Met andere woorden, aan een parketnummer kunnen meerdere maatschappelijke classificaties worden gekoppeld. Daardoor ligt het totaal van deze tabel hoger dan de aantallen uit figuur 2.

Figuur 3: Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude 2021

2021	Regionale eenheden Politie	Overig	Eindtotaal
Krediet- hypotheek- en depotfraude	169	10	179
Fraude betaalproducten (bankhelpdeskfraude, phishing, etc)	579	2	581
Fraude met betaalproducten (geldezel)	1.390	4	1.394
Verzekeringsfraude of assurantiefraude	30	2	32
Telecomfraude	15	1	16
Faillissementsfraude	53	52	105
Acquisitiefraude	6		6
IE-fraude / namaakgoederen	120	13	133
Vastgoedfraude	20		20
Kilometertellerfraude	6		6
Fraude in de zorg (incl. pgb)	21	7	28
Fraude met online handel	351		351
Voorschotfraude	12		12
Identiteitsfraude (algemeen)	481	144	625
Identiteitsfraude (via internet)	113	1	114
Fraude Overig	1.944	380	2.324

Figuur 4: Onderverdeling naar afzonderlijke categorieën horizontale fraude 2022

2022	Regionale eenheden Politie	Overig	Eindtotaal
Krediet- hypotheek- en depotfraude	86	14	100
Fraude betaalproducten (bankhelpdeskfraude, phishing, etc)	486		486
Fraude met betaalproducten (geldezel)	776		776
Verzekeringsfraude of assurantiefraude	43	2	45
Telecomfraude	23		23
Faillissementsfraude	30	60	90
Acquisitiefraude	2		2
IE-fraude / namaakgoederen	91		91
Vastgoedfraude	9		9
Kilometertellerfraude		2	2
Fraude in de zorg (incl. pgb)	43	25	68
Fraude met online handel	198		198
Voorschotfraude	10	2	12
Identiteitsfraude (algemeen)	363	106	469
Identiteitsfraude (via internet)	85	2	87
Fraude Overig	1.539	447	1.986

Zoals onder 2.1. al is benoemd zijn de gedigitaliseerde en online vormen van horizontale fraude (fraude met betaalproducten, online handelsfraude, ID-fraude/fraude met persoonsgegevens via internet) fors gestegen de afgelopen jaren, maar lijkt deze trend zich in 2022 te keren.

Onder fraude met betaalproducten vallen niet alleen allerlei vormen van phishing en spoofing/bankhelpdeskfraude, maar ook het gebruik maken van valse betaalapp's, QR-codes en online misbruik van gestolen creditcardgegevens.

Op het terrein van online handelsfraude zijn de gebundelde zaken van het Landelijk Meldpunt Internetoplichting (LMIO) belangrijk in de opsporing en vervolging. De fraude met online aan- en verkopen beperkt zich allang niet meer tot platforms als Marktplaats, maar strekt zich steeds meer uit tot andere vormen van webwinkelfraude en nepwebshops.

Opvallend is de toename van intellectuele eigendomsfraude en fraude met namaakartikelen in met name 2021¹⁰. Onder meer in ondermijningsonderzoeken worden geregeld valse merkgoederen, maar ook illegale sigaretten in beslag genomen. Evenals de toename van fraude in de zorg in 2022. Het betreft hier o.a. meer zaken op het terrein van sociale zekerheidsfraude en de Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo), persoonsgebonden budgetten en thuiszorg.

Identiteitsfraudezaken daalden in de corona-lockdowns, maar blijven onverkort een substantieel deel uitmaken van de horizontale fraudezaken. Het belang van de echtheid en onvervalste identiteitsdocumenten is groot (zie OM-jaarbericht 2022¹¹), evenals iemands identiteit, ook online.

Het aantal verzekeringsfraudezaken is in 2022 enigszins gestegen na een eerdere daling in 2020 en 2021. Er is ook minder aangifte gedaan door (zorg)verzekeraars binnen het Kaderconvenant Verzekeringsfraude tussen de verzekeraars, politie en OM. Daarbij komt dat verzekeringsmaatschappijen zelf steeds beter fraude weten te ontdekken en daardoor ook meer fraude weten te voorkomen.

Celstraffen geëist voor grootschalige oplichting met pakketpost

Tegen vier mannen in de leeftijd van 19 tot en met 28 jaar uit Westervoort, Enschede en Ootmarsum zijn celstraffen tot twintig maanden geëist voor grootschalige oplichting met pakketpost. Volgens het Openbaar Ministerie (OM) Oost-Nederland vormden ze een criminele organisatie die zich schuldig heeft gemaakt aan oplichting en identiteitsfraude. Voor de rechtbank in Almelo sprak de officier van justitie over "berekende daden".

Met valse namen en adressen zouden zij via webshops dure goederen hebben besteld, waarbij ze aangaven dat ze de bestelling achteraf wilden betalen ('afterpay'). Ze zouden de bestelling daarna hebben gevolgd via 'track-and-tracecodes' en de bezorgers hebben opgewacht. Met behulp van valse identiteitsbewijzen zouden ze de goederen in ontvangst hebben genomen. Ook zouden ze met valse identiteitsbewijzen pakketten hebben opgehaald bij afhaalpunten. De goederen werden nooit betaald.

Bron: OM

¹⁰ In 2019 en 2020 waren dit bij de politie-eenheden 47 respectievelijk 66 zaken

¹¹ OM-jaarbericht 2022, pag. 65 casus "Verstrekken van valse paspoorten"

OM eist ruim twee jaar cel tegen jonge Groninger internetoplichter

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft een gevangenisstraf van 27 maanden geëist tegen een 23-jarige man uit Groningen. Hij is de hoofdverdachte in een omvangrijke oplichtingszaak. De man wordt er onder meer van verdacht rekeningnummers van kwetsbare jongeren te hebben gebruikt, met behulp waarvan hij mensen op internet op grote schaal heeft opgelicht. In dit onderzoek staan deze en volgende week elf verdachten terecht; vijf anderen hebben via een strafbeschikking al eerder een straf opgelegd gekregen door het OM.

In eerste instantie gebruikt de hoofdverdachte zijn eigen rekeningnummer voor zijn oplichtingsacties. Zo plaatst hij advertenties voor fotocamera's, Apple airpods en een GoPro. Nadat de aangevers hebben betaald, wordt er uiteraard niets geleverd. Later schermt de verdachte zich af en begint hij bankrekeningen van anderen te gebruiken. Het gros van de medeverdachten in dit onderzoek zijn personen die wisten dat hij, met het ter beschikking stellen van de rekening, mensen probeerde op te lichten. Verder komt uit getuigenverklaringen komt naar voren dat de verdachte voortdurend op zoek was naar bankrekeningen van anderen.

De verdachte werkt met diverse valse namen, meerdere accounts en e-mailadressen op onder meer Marktplaats en Facebook. Zo staan op een inbeslaggenomen laptop ruim 31.000 marktplaatsaccounts met inloggegevens. Ook worden bestanden aangetroffen waarmee valse websites van banken kunnen worden gebouwd en een compleet pakket voor het plegen van tikkiefraude.

Bron: OM

Gevangenisstraf geëist voor grootschalige handel in merkvervalste schoenen en kleding

Grote hoeveelheden merkvervalste schoenen en kleding van merken als Nike en Adidas, dat is waar het vandaag in de rechtbank Den Haag om ging. De verdachte, die zich voor de rechter moest verantwoorden, wordt door het Openbaar Ministerie (OM) verweten gedurende langere tijd op grote schaal in merkvervalste goederen te hebben gehandeld en de opbrengsten daarvan te hebben witgewassen. Het OM eist een gevangenisstraf van 7 maanden waarvan 3 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar.

Tijdens een doorzoeking in juli 2020 in loodsen in Koudekerk aan de Rijn en Boskoop worden ruim 12.000 schoenen en ruim 400 stuks kleding aangetroffen. Twee aanwezige merk-experts stellen ter plekke vast dat de aangetroffen goederen vervalsingen waren. Beide loodsen konden in verband worden gebracht met de verdachte.

Onderzoek wees uit dat een vrachtwagen meerdere pallets met dozen bij de loods had gelost. Bij de aanhouding van verdachte werd een groot aantal dozen met merkvervalste Nikes in zijn auto aangetroffen. Ook lagen er aantekeningbriefjes die duiden op het afwerken van meerdere bestellingen op meerdere plaatsen in Nederland.

Volgens de officier blijkt uit alles dat verdachte gedurende langere periode handelde in merkvervalste schoenen en kleding. "Door het handelen van verdachte wordt inbreuk gemaakt op het merkrecht van bedrijven die hun merk vaak langdurig en met veel geld tot een betrouwbaar merk hebben opgebouwd. Klanten weten welke kwaliteit ze van dit bedrijf kunnen verwachten. Gratis meeliften op dit merk levert flinke economische voordelen op en zou klanten kunnen dupeken omdat ze bv mindere kwaliteit kopen. Die mindere kwaliteit kan ook weer afstralen op het merk.", aldus de officier.

Bron: OM

Ruim 4 ton gestolen via datingfraude

Vier mannen die samen ruim 418.000 euro verloren aan hun zogenaamde liefje; een 32-jarige vrouw uit Utrecht deed samen met haar schoonmoeder goede zaken. Ze zochten online contact, hingen een zielig verhaal op en kregen enorme bedragen overgemaakt, om vervolgens het contact weer te verbreken.

De 32-jarige vrouw benaderde de mannen, vaak wat ouder en gescheiden, via een datingsite. Als het contact was gelegd nodigde ze hen uit bij haar schoonmoeder thuis. Daar loog ze dat ze in financiële nood zat, noodgedwongen bij een vriendin moest wonen (gespeeld door de schoonmoeder) en in de gevangenis kon komen. De verhalen werden soms kracht bijgezet door nep-telefoontjes van een schuldhulpverlener.

De valse romantische aandacht in combinatie met leugens over schulden, maakten dat de slachtoffers geld overmaakten naar de rekening van de schoonmoeder. Dat werd vervolgens gepind en zagen de slachtoffers nooit meer terug.

De verdachten hebben willens en wetens misbruik gemaakt van datingsites, maar ook van de leeftijd en eenzaamheid van hun slachtoffers. Ze werden doelbewust uitgekozen.

De officier van justitie rekende het de 32-jarige vrouw extra aan dat zij al eerder voor fraude was veroordeeld. 'Zij was een gewaarschuwd mens', zei hij op zitting, 'en van die waarschuwing heeft zij zich niets aangetrokken.' Bij de 60-jarige vrouw weegt strafverzwarend mee dat in haar huis een vuurwapen werd aangetroffen.

Het Openbaar Ministerie heeft tegen de 32-jarige vrouw 30 maanden gevangenisstraf geëist en tegen de 60-jarige vrouw 25 maanden waarvan 12 voorwaardelijk, met een proeftijd van 3 jaar.

Bron: OM

2.3.1. Thema uitgelicht: Faillissementsfraude

Voor de strafrechtelijke aanpak van faillissementsfraude zijn de gezamenlijke inspanningen van de opsporingsdiensten (politie en FIOD) en het Openbaar Ministerie (arrondissementsparketten en Functioneel Parket) van belang. In de aanpak is gerichte aandacht voor zowel complexe als eenvoudige zaken. Het Functioneel Parket vervolgt de complexe en grotere opsporingsonderzoeken van de FIOD en de arrondissementsparketten met de politie de meer eenvoudige en kleinere zaken. Een fraudeur houdt zich tenslotte niet aan de indeling horizontale en verticale fraude. Zowel de Staat (Belastingdienst, UWV) als bedrijven en particulieren worden ernstig benadeeld bij faillissementsfraude.

Het OM werkt in de bestrijding van faillissementsfraude, naast de opsporing, samen in een faillissementsketen van verschillende publieke instanties en private partijen om tot een betekenisvolle preventieve en repressieve aanpak te komen. Een integrale en structurele aanpak met het doel faillissementsfraude effectiever te bestrijden en de maatschappelijke schade te beperken is sinds de nieuwe wetgeving van 1 juli 2016 respectievelijk 1 juli 2017 (Wet herziening strafbaarstelling faillissementsfraude, Wet civielrechtelijk bestuursverbod, Wet versterking positie curator) steeds meer vorm gegeven. De aanpak van het OM is erop gericht om beroepsfraudeurs, veelvoorkomende katvangers en faciliterende partijen te bestraffen, en hun ondermijnende netwerken te verstoren. Andersoortige interventies hebben soms meer effect dan de toepassing van het strafrecht. Bijvoorbeeld het civielrechtelijk bestuursverbod. De afgelopen jaren heeft het

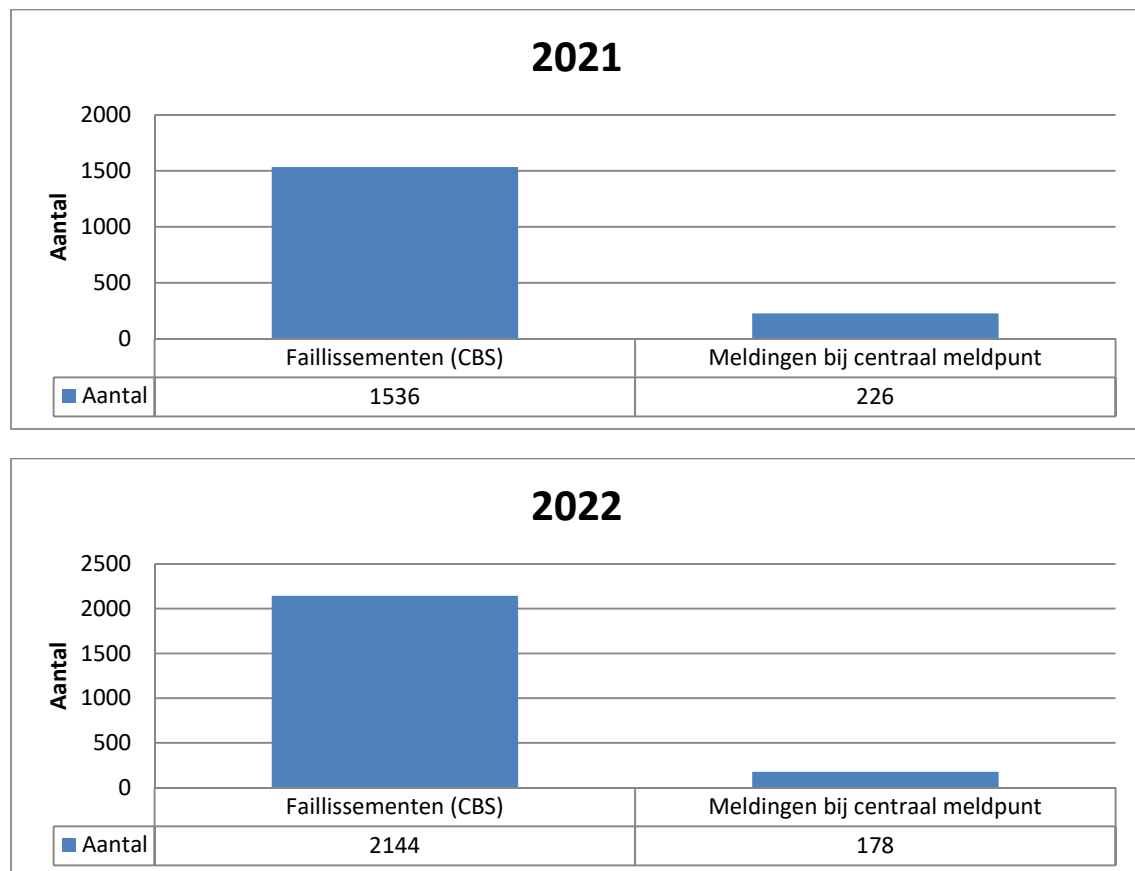
OM in een zestal gevallen een civielrechtelijke bestuursverbod (tot een maximale duur van vijf jaren) in het kader van het algemeen belang gevorderd en door de civiele rechter toegewezen gekregen. Ook de curatoren hebben –voor zover bekend- 15 à 20 maal een dergelijk verbod voor de failliete bestuurder verzocht bij de rechter. Aldus wordt met deze preventieve interventie voorkomen dat iemand zich opnieuw als bestuurder kan inschrijven in het Handelsregister en als zodanig kan optreden.

In 2021 was het aantal faillissementen historisch laag, evenals in 2022. De coronasteunmaatregelen van de overheid en het corona-uitstel van betaling van belastingen worden als belangrijkste redenen gezien van deze daling. Nu deze maatregelen in 2023 zijn gestopt, is het dan ook de verwachting dat het aantal faillissementen weer zal stijgen.

Het lage aantal faillissementen heeft ook effect op het aantal meldingen van faillissementsfraude van curatoren bij het landelijke Centraal Meldpunt Faillissementsfraude (zie figuur 5).

Ondanks deze terugloop is het aantal zaken faillissementsfraude in 2021 en 2022 (zie hiervoor figuren 3 en 4) nog relatief constant gebleven, met name bij de FIOD. Dit zijn de zaken die onder 'overige opsporingsdienst' staan genoemd. Bij de politie is in 2022 wel een duidelijke daling van het aantal faillissementsfraudezaken zichtbaar.

Figuur 5: aantallen Centraal Meldpunt Faillissementsfraude; aantallen faillissementen betrokken in strafrechtelijk onderzoek

Tot 4 jaar cel geëist voor faillissementsfraude piramide fonds

Gisteren stonden twee verdachten (man en vrouw) van faillissementsfraude voor de rechter in Zwolle. Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt hen naast faillissementsfraude ook oplichting, witwassen en belastingfraude. Verdachten zouden vakantievilla's in diverse landen, waaronder Antigua, hebben ontwikkeld maar het bleek een zogenaamd piramide fonds. Een kaartenhuis wat in 2012 failliet ging. De Belastingdienst is voor 50 miljoen euro benadeeld door de ondergang van het betreffende concern.

Onvoorwaardelijke gevangenisstraffen geëist vanwege "listig" faillissement

"Als een failliete vennootschap dezelfde naam als het fictieve kasteel uit "de avonturen van Tom Poes" van Marten Toonder heeft, is de link met de stripreeks snel gelegd. En wat het OM betreft, vat de gevleugelde uitspraak van Heer Bommel de gang van zaken in het dossier van vandaag ook goed samen: "Tom Poes, verzin een list."

Zo begon de officier vandaag in de rechtbank Den Haag haar requisitoir. Zij eiste onvoorwaardelijke gevangenisstraffen tegen twee 58-jarige verdachten van faillissementsfraude. Het OM verwijt de mannen, waarvan één met onbekende woonplaats in Duitsland en die niet op de zitting verscheen, de ander uit Oldenzaal, het plegen van een bedrieglijke bankbreuk en het niet voeren en overleggen van de administratie aan de curator verweten. Een derde verdachte, een 56-jarige vrouw woonachtig in Duitsland werd ook verdacht van faillissementsfraude en stond ook terecht. De officier: "Vandaag proberen we te reconstrueren wat zich voorafgaande aan het faillissement afgespeeld heeft en wat de rol van de verdachten hierbij is geweest."

Gevangenisstraffen geëist tegen verdachten van flessentrekkerij, oplichting en valsheid in geschrifte

Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt een 56-jarige man uit Dordrecht, die in het bestuur van twee BV's zat, flessentrekkerij, valsheid in geschrifte en oplichting van meerdere leveranciers voor meer dan 400.000 euro. Het OM verwijt een tweede verdachte, een 63-jarige man uit Genemuiden, het niet voeren van de (volledige) administratie van de twee BV's en het niet verstrekken van administratie aan de curator die het faillissement van een van de BV's moest afwickelen. Vandaag eiste het OM - in de rechtbank van Amsterdam - tegen beide verdachten gevangenisstraffen van 14 maanden (waarvan 5 maanden voorwaardelijk) tegen de 56-jarige man en 5 maanden en 3 weken (waarvan 2 maanden voorwaardelijk) tegen de 63-jarige man.

Bron: OM

OM eist gevangenisstraf tegen verdachte van miljoenenoplichting met groene projecten

Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt een 56-jarige man uit Barchem van beleggingsfraude voor een bedrag van bijna 3 miljoen euro en witwassen en zijn 41-jarige ex-vrouw van schuldwitwassen. De man dupeerde zeker 25 beleggers met obligaties bestemd voor groene projecten in Duitsland en Nederland.

Vandaag eiste het OM voor de rechtbank in Amsterdam onder meer een gevangenisstraf voor de duur van 2 jaar tegen de man en een taakstraf en verbeurdverklaring van een woning tegen de vrouw.

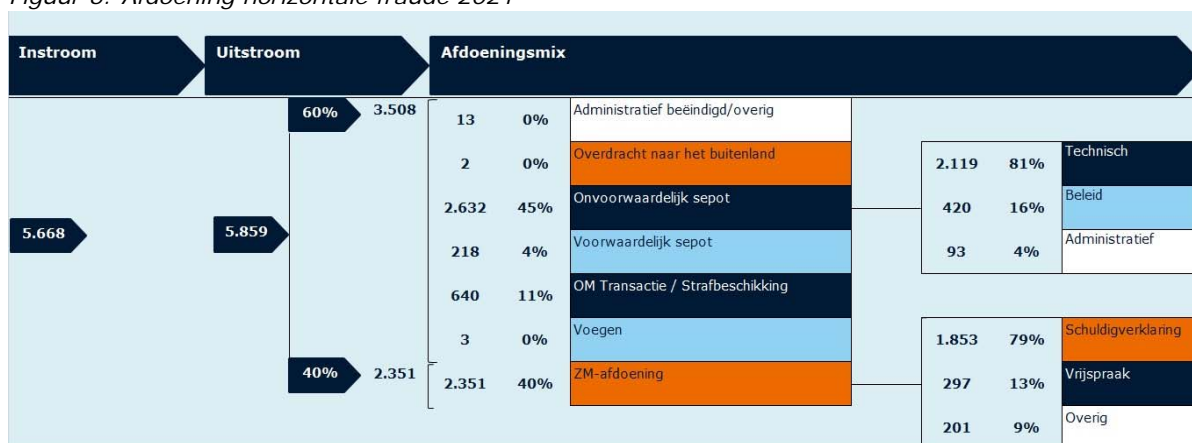
Bron: OM

2.4. Uitstroom van zaken horizontale fraude

In deze paragraaf is een schematisch overzicht van de instroom en uitstroom van horizontale fraudezaken bij het Openbaar Ministerie opgenomen over 2021 en 2022. De instroom ziet op verdachten afkomstig uit zaken van diverse opsporingsdiensten die voorzien zijn van een maatschappelijke classificatie horizontale fraude en die in de OM-systemen zijn geregistreerd (zie figuur 2). Opsporing en vervolging is een continu proces waarbij verdachten het hele jaar door instromen. Dit betekent ook hier dat bijvoorbeeld de in 2021 afgedane zaken niet per se de in datzelfde jaar ingestroomde zaken betreffen. Sommige zaken lopen over de jaarwisseling heen of duren langer dan een jaar om te behandelen. Onderstaande cijfers bieden dus vooral een globaal inzicht over de trend van instroom en uitstroom bij het OM. In hoofdstuk 4 wordt de afdoening van zaken op horizontale fraude nog nader gespecificeerd.

Figuur 6: Afdoening horizontale fraude 2021

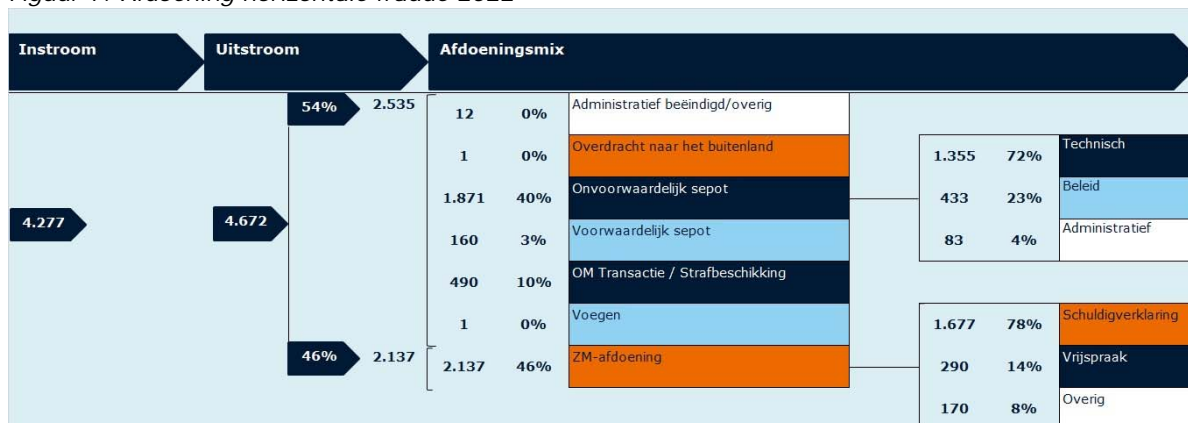
In 2021 zijn 2.351 zaken, 40% van de uitgestroomde horizontale fraudezaken, door de strafrechter behandeld en gevonnist, waarvan 79% in een schuldigverklaring heeft geresulteerd. In 640 zaken (11%) kregen de verdachten een transactie of strafbeschikking vanuit het OM.

In vergelijking tot 2020¹²: in dat jaar kwamen 2.218 zaken voor de rechter en betrof dit 50% van de uitgestroomde horizontale fraudezaken. In 2020 werden 376 zaken (8%) afgedaan middels een OM-transactie of strafbeschikking.

Kortom, in aantallen hebben meer zaken tot een vonnis of strafbeschikking geleid. Procentueel is het percentage OM-strafbeschikkingen ook toegenomen, maar het percentage zaken dat voor de rechter is gebracht, gedaald. Dit laatste is gezien de pandemie en de beschikbare zittingscapaciteit niet vreemd.

¹² Zie Fraudemonitor OM 2019-2020

Figuur 7: Afdoening horizontale fraude 2022

In 2022 zijn 2.137 zaken, 46% van de uitgestroomde horizontale fraudezaken, door de rechter behandeld, waarvan 78% in een schuldigverklaring heeft geresulteerd. In 490 zaken (10%) kreeg de verdachte vanuit het OM een strafbeschikking. In aantallen zijn er derhalve minder strafzaken dan in 2021 geëindigd in een vonnis of strafbeschikking. Procentueel is het aantal verdachten dat door het Openbaar Ministerie is gedagvaard om voor de strafrechter te verschijnen weer gestegen naar 46%. Het aantal OM-transacties/strafbeschikkingen ging procentueel iets terug van 11% naar 10%.

In hoofdstuk 4 'Afdoening en straffen' wordt ingegaan op de verschillende strafmodaliteiten in deze zaken.

Sepotpercentage

Bij horizontale fraudezaken lag het onvoorwaardelijke sepotpercentage in 2021 respectievelijk 2022 op 45% c.q. 40%. Dit was in 2019 en 2020 respectievelijk 38% en 44%.

De ervaring ligt dat bij fraude (oplichting) het sepotpercentage gemiddeld hoger is dan bij commune delicten. Dit heeft met name te maken met het feit dat zaken zich op het grensvlak van een civielrechtelijk geschil en een al dan niet voldoende bewijsbaar strafbaar feit bevinden. Dit vraagt een juridische beoordeling. Sepots bestaan uit technische sepots, bijvoorbeeld omdat het wettig en overtuigend bewijs ontbreekt, en beleidssepots waarin het OM op inhoudelijke gronden beslist dat vervolging niet opportuun is. Bij de beleidssepots is de ouderdom van het strafbare feit de vaakst voorkomende reden om te seponeren. Ook het feit dat een verdachte recentelijk voor een ander delict is bestraft, of het oordeel dat ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert, of gering aandeel in het feit zijn relatief voorkomende grondslagen om een beleidssepot toe te passen.

Daar komt bij dat tot 2019 de officier van justitie een groot deel van de sepotbeslissingen vastlegde in BOSZ, een politiesysteem. Per 1 januari 2019 worden alle sepotbeslissingen geregistreerd in het eigen GPS-systeem van het OM. Dit gewijzigde registratiebeleid leidt tot een hoger percentage onvoorwaardelijke sepots (tussen de 10 à 15%). Vandaar dat deze zaken nu meetellen bij de instroom en uitstroom van het OM.

Celstraffen geëist voor handel in namaaknavigatiesoftware

De handel in namaaknavigatiesoftware voor auto's, dat is waar het vandaag in de rechtbank Zwolle om ging. Twee verdachten moesten zich voor de rechter verantwoorden. Het Openbaar Ministerie (OM) verwijt hen zonder toestemming van de rechthebbende autofabrikanten navigatiesoftware te hebben gekopieerd en, voorzien van vervalste logo's van de betreffende automerken, te hebben verkocht. Verdachten hebben hier volgens het OM vele tonnen euro's mee verdiend.

Volgens het OM hebben verdachten zich meerdere jaren bezig gehouden met de verkoop van namaaknavigatiesoftware op DVD's, SD-kaarten en geheugensticks van onder andere Volkswagen, Ford en Audi. Zij verkochten de software onder andere via Marktplaats.

Bron: OM

Principiële zaak in hoger beroep: Mag OM vervolgen op basis van onderzoek door verzekeraar

Het Haagse hof heeft in een drietal zaken over verzekeringsfraude uitspraak gedaan. De rechtbank heeft eerder de officier van justitie niet ontvankelijk verklaard in deze zaken. Het hof oordeelt dat in twee zaken vervolging heeft plaatsgevonden, zonder dat van opsporing sprake is geweest. In deze zaken is het voorbereidend onderzoek verricht door en in opdracht van verzekeringsmaatschappijen. Deze zijn tevens gedupeerde. Het hof verklaart in beide zaken de officier van justitie niet-ontvankelijk. In de derde zaak is wél sprake van een (gering) opsporingsonderzoek. Het hof verklaart de officier van justitie in deze zaak ontvankelijk.

In twee zaken is uitsluitend onderzoek verricht door de betreffende verzekeringsmaatschappij en heeft het Openbaar Ministerie slechts een redigerende rol gehad. Naar het oordeel van het hof heeft de vervolging in deze zaken plaatsgevonden zonder dat van opsporing sprake is geweest. Met deze gang van zaken is een fundamentele inbreuk gemaakt op het strafvorderlijk systeem. Dat vereist dat vervolging plaatsvindt naar aanleiding van een opsporingsonderzoek. Opsporing gebeurt onder gezag van de officier van justitie door ambtenaren, die bij de wet zijn aangewezen (zie artikelen 132a, 141 en 167 van het wetboek van strafvordering). Deze bepalingen vormen het fundament voor een integere en onafhankelijke rechtspraak die de waarheidsvinding tot doel heeft. Door een inbreuk hierop te maken, is het wettelijk systeem in de kern geraakt. Het gevolg daarvan is dat de officier van justitie in deze zaken niet ontvankelijk is verklaard. De rechtbank kwam tot dezelfde beslissing, maar met een andere motivering. Om die reden heeft het hof de vonnissen vernietigd.

In de derde zaak heeft het hof de officier van justitie ontvankelijk verklaard. In deze zaak was wél sprake van een (gering) opsporingsonderzoek naast het onderzoek door de verzekeringsmaatschappij. In deze zaak heeft het hof wel kritische kanttekeningen geplaatst bij de wijze van gebruik maken van de onderzoeksresultaten van de gedupeerde verzekering. Voor het gebruik maken van deze resultaten, zou het de voorkeur verdienen deze inhoudelijk te toetsen en in te brengen in het opsporingsonderzoek dat onder gezag van de officier van justitie staat, voor het dossier aan de rechter aan te bieden.

Bron: rechtspraak.nl; [ECLI:NL:GHDHA:2022:57](#) [ECLI:NL:GHDHA:2022:58](#)

3. Afdoeningen en straffen

In onderstaande tabel zijn de gegevens over afdoening in geaggregeerde vorm weergegeven. De gegevens zijn uitgesplitst naar afdoeningen door het OM en afdoeningen door de rechter. Daarin is het aantal zaken benoemd waarin een vrijheidsstraf, taakstraf, boete of schademaatregel is opgelegd. Hierbij moet worden opgemerkt dat in één zaak meerdere schademaatregelen kunnen worden opgelegd. Ook is het mogelijk dat een vrijheidsstraf in combinatie met een taakstraf of geldboete wordt opgelegd. De som van de vrijheidsstraffen, taakstraffen, geldboetes en schademaatregelen is daardoor hoger dan het aantal strafopleggingen. Ten slotte is de duur van de opgelegde vrijheidsstraffen in verschillende categorieën inzichtelijk gemaakt. In 2021 en 2022 zijn er vooral op verticale fraude meer zaken afgedaan dan dat er zijn ingestroomd. Enerzijds neemt het opleggen van de OM-strafbeschikking toe. Anderzijds is sprake van een toename van de – al dan niet voorwaardelijke – vrijheidsstraffen. Deze worden in fraudezaken vaak in combinatie met een werkstraf opgelegd.

Figuur 8: afdoeningen OM en rechter 2021

2021		Horizontale Fraude	Verticale Fraude
Instroom		5.668	906
Uitstroom		5.859	1.218
<i>OM-afdoeningen</i>			
Administratief beëindigd		13	-
Overdracht naar het buitenland		2	4
Onvoorwaardelijk Sepot		2.632	452
Voorwaardelijk Sepot		218	45
OM-strafbeschikking		567	160
OM-transactie		73	81
Voegen		3	3
<i>Afdoening door de rechter</i>			
Strafoplegging		1.810	389
Schuldigverklaring zonder oplegging straf of maatregel		43	11
Ontslag van alle rechtsvervolging		3	-
OM niet ontvankelijk		24	9
Rechter niet bevoegd		-	-
Vrijspraak		297	56
Overig (veelal ter terechtzitting gevoegd)		174	8
Vrijheidstraf	<= 1 mnd	307	26
	> 1 mnd - <= 2 mnd	363	18
	> 2 mnd - <= 3 mnd	97	47
	> 3 mnd - <= 6 mnd	123	47
	> 6 mnd - <= 1 jaar	92	55
	> 1 jaar - <= 2 jaar	61	30
	> 2 jaar	50	17
Taakstraf		929	179
Geldboete		136	76
Schademaatregel		470	16

Figuur 9: afdoeningen OM en rechter 2022

2022		Horizontale Fraude	Verticale Fraude
Instroom		4.277	1.024
Uitstroom		4.672	1.178
<i>OM-afdoeningen</i>			
Administratief beëindigd		12	-
Overdracht naar het buitenland		1	-
Onvoorwaardelijk Sepot		1.871	513
Voorwaardelijk Sepot		160	35
OM-strafbeschikking		429	161
OM-transactie		61	57
Voegen		1	1
<i>Afdoening door de rechter</i>			
Strafoplegging		1.643	315
Schuldigverklaring zonder oplegging straf of maatregel		34	3
Ontslag van alle rechtsvervolging		3	3
OM niet ontvankelijk		15	7
Rechter niet bevoegd		-	-
Vrijspraak		290	71
Overig (veelal ter terechtzitting gevoegd)		152	12
Vrijheidstraf	<= 1 mnd	265	14
	> 1 mnd - <= 2 mnd	285	13
	> 2 mnd - <= 3 mnd	102	20
	> 3 mnd - <= 6 mnd	121	48
	> 6 mnd - <= 1 jaar	91	52
	> 1 jaar - <= 2 jaar	72	35
	> 2 jaar	43	8
Taakstraf		882	154
Geldboete		119	42
Schademaatregel		509	22